

162. KÁROLYI MIHÁLYNÉ P. KÁROLYI ERZSÉBETHEZ

(Párizs, 1948. június 23.)

Kedves Erzsébetem,

úgy örülök, hogy a csomagok segítségére voltak. Tegnap egy kis csomagot rendelttem szappannal és szövetfélével. Remélem, hogy hasznos lesz. Caldwell küldött-e még csomagot?

Ez a június hónap szörnyű hetes volt, mert ilyenkor a Saison en full train¹ és nekünk is sokat kellett fogadnunk. Kevés segítségem van, így mindennel foglalkoznom kell. Angol vendégeink is voltak, költők, akik felolvasták műveiket és a követségen laktak.² Itt se nagyon könnyű a beszerzés és nagy drágaság van...³

Judith el van jegyezve Szabó Zoltánnal – magyar író és a mi kulturális attachénk. A fiú nagyon szerelmes Judithba, már egy év óta, és most Judith elhatározta, hogy hozzámegy. Szabó 36 éves, igen tehetséges, intelligens, finom, jó ízlésű, csinos ember. Már házas volt, de elvált, és van egy kis 9 éves fia. Pesten jól ösmert és nagyon populáris. Judith is szereti, pedig nagyon difficilis és mostanáig senki sem tetszett még neki. Ő igazán egy szépséggé vált, és mindenütt nagy sikere van. Zoli egy igazi művész, és ezért nem nagyon összebben tudnak egymással kijönni, mint hasonlóak.

A házasság úgysis egy va banque, biztosra nem lehet játszani, de ha a férfi tisztességes, okos és szerelmes – talán menni fog. Az Avenue Löwendali lakást odaadjuk nekik, így ők nagyon jól lakhatnak, és Zoli jól keres mostani állásában. Végre Judith meg fog magyarul is tanulni.

Mihály jól bírja a munkát, ő is Pestre megy a nyáron, holmijaid egy részét állítólag meg tudtuk menteni, de a Siegfried képről senki sem tud. Pontosan majd írok neked erről, amikor Pesten leszek.

Forrón ölel

PIL 704. f. 218. ó. e. (eredeti)

¹ Zajlik a szezon (szó szerint teljes mozgásban, menetben van).

² Louis MacNeice és egy költőtársáról van szó. M. akkor az athéni Angol Intézet igazgatója volt.

³ A kihagyott részben Károlyiné Éva leánya családi problémáit ismerteti.

163. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1948. június)

Kedves Molnár,

Felhasználom az alkalmat és gyalogpostát küldök, hogy a következő dologról beszámolhassak: Couve de Murville-lel kétszer folytattam beszélgetést, egyszer hivatalában e hó hatodikán, két nappal később itt a követségen az általunk rendezett zeneestély alkalmával. Beszélgetésünk főbb pontjait összefoglalom.

Elmondtam neki, hogy Moch mit mondott a francia-magyar kultúrkapcsolat kiépítését illetően.¹ Előző jelentésemben közöltem Veled, de most megismétlem, Moch szerint a kultúrkapcsolat csak arra jó, hogy itt mi bolsevik orosz propagandát folytassunk. Couve de Murville szerint Mochnak ez egyéni véleménye, amely egyáltalán nem fedi a kormány álláspontját.

Az azonban tény, folytatta Murville, hogy Moch igen intelligens politikus, de halálosan gyűlöli a kommunistákat, mert amikor hivatalát elfoglalta, a kommunisták vezetése

alatt álló CGT-csoportok sztrájkjal akarták munkájában megakadályozni. Beszélgetésünk során Murville figyelmét felhívtam arra a lehetetlen bánásmódra is, amelyet úgy hivatalos, mint félhivatalos francia részről velünk szemben alkalmaznak. Valósággal elzárkóznak a velünk való személyes érintkezés elől, és így csak a nagy fogadások alkalmával találkozhatunk. A nagy fogadások azonban nem alkalmasak intim beszélgetésekre.

Az angolok, folytattam, másképp cselekszenek, és még ellenfeleiknek is alkalmat adnak arra, hogy nézeteiket kifejtsék. Tudomására adtam azt is, hogy itt az ember hivatalos személyeket hív meg, azok nem hívnak vissza, ami részben a francia fősvénységgel magyarázható. Azt is megmondtam neki, hogy kilenc hónapi ittlétem alatt Bidault-val mindössze egyszer volt alkalmam beszélni, tolakodó ember nem vagyok, tehát nem kérek tőle kihallgatást. Néhány szúrós megjegyzést tettem, többek között ezt: - *Les regles, les convenances sont maintenues plus strictement.*² Angliába.³

Murville tipikus arisztokrata, és így ennek az osztálynak a tolvajnyelvét használva teljesen megértett. Annyira megértett, hogy közölte velem, mennyire szívesen venné, ha részt vehetne a feleségem által rendezendő zeneestélyen, amelynek szereplője MacNeice kitűnő angol költő és felesége, a híres angol diseuse lesz, ez egyúttal alkalmat szolgáltatna neki arra, hogy felesége feleségemmel megismerkedjék.

Ezzel a két alkalommal a politikai helyzetről is beszélünk. Elismerte, hogy a németkérdésben úgy a kormány, mint az ország helyzete súlyos. Felhívtam a figyelmét Walter Lippmann cikkére, amelynek lényege, hogy Oroszország békehajlandósága nem blöff, hanem komoly megnyilatkozás. Oroszország, miután látja, hogy Amerika felfegyverkezik, keresi a megegyezést, mielőtt a fegyverkezés Amerika részéről befejeződne. Amennyiben Amerika, mondja Lippmann, Oroszország békeszándékát nem honorálja, Oroszország is felkészül minden lehetőségre, tehát az oroszok fogják keresni a fegyverekkel való leszámolás lehetőségét.

- Mi az Ön véleménye erről, Nagykövet Úr?

Azt hiszem, felelte Murville, hogy Lippmann-nak igaza van. Akkor, feleltem én, Franciaországnak szerintem nem lehet más érdeke és szerepe, mint ennek az összeütközésnek a megakadályozása.

- Igen ám, felelte Murville, de ebben az esetben hogyan képzelem Ön a megegyezés lehetőségét? Ebben az esetben a jelenlegi hatalmi helyzet elismerése egyet jelent Európa kettéválasztásával.

- Én nem látom ilyen élesen a helyzetet, mert ha Amerika elismeri az orosz szférát, a gazdasági békés együttműködés még mindig lehetséges.

- Vagyis Ön - vágott közbe Murville - egy európai blokk híve Amerika és Oroszország kikapcsolásával.

Mire én kijelentettem, hogy ez lehetséges, de ennek *conditio sine qua non*-ja lenne, hogy az európai kibontakozás ne történjék sem Amerika, sem Oroszország ellen. Előzetes lépés lenne például itt Franciaországban a kommunista párt kizárása helyett a kommunista pártnak a kormányba való bevonása.

Ez nem lehetséges - szakított félbe Murville - mert a kommunista párt orosz párt, és ha a kommunistáknak helyet adnánk a kormányban, azok kulcspozíciókat foglalnának el.

Természetesen a kibontakozás előfeltétele egy olyan belpolitikai kurzusnak a kreálása lenne, folytattam, amely az általános megegyezést szolgálná. Ezután mi sem természetesebb, hogy a Kominform is más vonalat követ.

Az estély kitűnően sikerült. Csak néhány magyar, többek között Szakasits duzzogott, aki nem is jelent meg, és aki baráti köreiben kijelentette, hogy ez az estély nem magyar ügy, mert nincsen benne magyar propaganda. Nem is akart az lenni, amit közlök Veled,

kedves barátom, de meg akartam mutatni éppen a hivatalos francia személyeknek, hogy bennünket művészi szempontból az angol irodalom és művészet is érdekelt. A franciák felé pedig ezt avval fogjuk bebizonyítani, hogy rövid időn belül francia szereplőkkel hasonló estélyt fogunk rendezni. A magyar propagandát illetően nem említek meg mást, mint a Kodály-estét, amely teljesen magyar volt és egyúttal dokumentálójá annak, hogy a rue de Berri nem kommunista propagandacentrum.

Mondanom sem kell, hogy Couve de Murville-nek megmondtam, hogy amit mondtam, az egyéni véleményem volt.

Mindent összefoglalva az az érzésem, hogy a franciák kezdenek idegesek lenni és talán-talán változtatni fognak 100% amerikai politikájukon. Vederemo!

MOL XIX Kgy 28. doboz (eredeti)

¹ Lásd a Levelezés V. kötetének 479. sz. levelét.

² A szabályok és az illendőség még szigorúbban betartatnak (francia).

³ Az utolsó szó Károlyi kézírásos betoldása. A gépirónót, akinek diktált, inkább megbízhatósága képesítette erre a munkára, mint gépelni tudása. A nyilvánvaló és egyértelmű hibákat kijavítottuk, de nem lehet biztosan tudni, milyen további hibákat véthetett.

164. BOLDIZSÁR IVÁN KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. július 6.)

Elnök Úr,

Megkaptam június 14-i levelét a Vámbéry-ügyben.¹ Megkértem Görög Erzsébet sajtóelőadót, legközelebbi futárunkat, hogy az erre vonatkozó felvilágosításokat az ügy természeté miatt élőszóban adja meg Elnök Úrnak. Noha én személy szerint az interjú megváltoztatásában részes nem vagyok, sajnálkozásomat fejezem ki Elnök Úrnak az okozott bosszúságért, amit egyébként nagyon megérttek.²

Tiszteletteljes üdvözlettel igaz híve

MOL XIX Kgy 27. doboz 4. Boldizsár-iratok (eredeti)

¹ L. a Levelezés V. kötetének 485. sz. dokumentumát. mellette található Vámbéry levele Károlyihoz (484.) Az V. kötetben Károlyi levelének másolatát közöltük, a *MOL XIX Kgy 27.* Boldizsár anyagában található az azonos szövegű eredeti.

² A levélváltás mellett található az a nyilatkozat, amit valószínűleg eredetileg adott Károlyi az MTI-nek. Ez jóval terjedelmesebb annál, ami a *Szabad Nép* 1948. június 6-i számában megjelent. Tartalmaz baráti, elismerő frázisokat Vámbéry múltját illetően, nem állít olyasmit, hogy Vámbéry vissza akarta csinálni a földreformot és a gyárak államosítását stb. Tartalmaz azonban más gúnyos megjegyzéseket, és azt is, hogy nem fog Wallace-ra szavazni. Tehát Vámbéryre az eredeti szöveg sem kevésbé sértő, mint a publikált.

165. KÁROLYI MIHÁLY HAVAS ENDRÉHEZ

(Budapest, 1948. július 29.)

Kedves Havas,

Minden nehezebben és főleg lassabban halad, mintsem szeretném. Molnárral, Rákossival, Révaival, Geróvel, Rajkkal ugyan külön-külön beszéltem - de a közös összefüggésünk ezekkel egy hétről a másikra tolódik el. Vas Moszkvában van, így személyes ügyeim sem tudtam véglegesen elintézni. A személyes természetű ügyek biztatók. Molnár ígérte a fizetések 20%-os emelését.¹